

Inventarisatiedata op de Kaart Landschappelijk Groen Erfgoed

Inhoud

Contents

Inhoud	1
Uitbreiding kaartlagen Landschappelijk Groen Erfgoed	1
Vlakkenlaag “Veldopnamen”	1
Toelichting velden	2
Detailinformatie specifieke gegevens	4
Autochtoniteitsscores	4
Abundantiescores	5
Soortnamen	5
Puntenlaag “Wilde bomen en struiken”	5
Toelichting over zekerheid data	5
Literatuur	6

Uitbreiding kaartlagen Landschappelijk Groen Erfgoed

In de lagen *Veldopnamen* en *Wilde bomen en struiken* zijn de gegevens te vinden van inventarisaties naar autochtone bomen en struiken. Met de toevoeging van detailinformatie aan deze lagen per november 2025 wordt een uitbreiding gemaakt van de kaartlagen Landschappelijk Groen Erfgoed ten opzichte van hetgeen dat is beschreven in de “Atlas van het Landschappelijk Groen Erfgoed” (Maes 2016). De methode van inventariseren is in deze en eerdere publicaties beschreven (e.g. Maes 1993, Maes 2002) en belangrijke aspecten worden hieronder verder toegelicht. Een gedetailleerde veldhandleiding is in voorbereiding.

Vlakkenlaag “Veldopnamen”

De kaartlaag Veldopnamen bestaat uit de vlakinventarisaties naar autochtone bomen en struiken. In het veld is hier een landschapselement waarin autochtone bomen en

struiken voorkomen op kaart ingetekend, waarvoor een inventarisatie is gemaakt. Dit gaat meestal om een oude boskern, een oude heg, haag, struweel of houtwal.

Op het inventarisatieformulier worden gegevens over de locatie ingevuld, een soortenlijst van de boom- en struiksoorten die er voorkomen met gedetailleerde informatie per soort en een lijst van kruidachtige soorten, voornamelijk oudbosindicatoren. De gegevens uit de inventarisatieformulieren zijn samengevoegd in een tabel per inventarisatievlak, om deze zichtbaar te maken op de Kaart Groen Erfgoed. De velden zijn in de tabel hieronder toegelicht, waarna enkele kenmerken en waarden een gedetailleerdere toelichting krijgen.

De soortenlijst van bomen en struiken is samengevoegd tot twee velden (een voor de boomlaag en een voor struiklaag) om het in de webviewer van de Kaart Groen Erfgoed te kunnen laten zien. Hierbij zijn de belangrijkste detailgegevens toegevoegd na elke soortnaam: een score voor de mogelijke autochtoniteit van de soort en een abundantiescore in de Tansley schaal.

Toelichting velden

Veld	Toelichting
Locatiennaam	Naam gegeven door inventariseerder
Plaats	Dorps- of gemeentenaam
Datum inventarisatie	Dit veld bevat de datum van inventarisatie. Als deze niet beschikbaar was (zie volgend veld) is gekozen om yyyy-01-01 weer te geven als datum
Volledigheid veldopname	Soms is er geen veldopname gemaakt, maar is er wel een oude boskern aangeduid op de kaart. Verder zijn sommige veldopnamen onvolledig, of is er wel een waarneming van de soorten beschreven, maar zijn geen abundanties gegeven. Dit wordt in dit veld weergegeven.
Landschapselement	Het type of de typen landschapselementen die in de opname voorkomen. B.v. bos, houtwal.
Waardering wilde bomen en struiken	Waardering van het belang van de polygoon voor autochtone bomen en struiken (A, B, C)
Cultuurhistorische waardering	Cultuurhistorische waardering van de polygoon (A, B, C)
Motivatie	Onderbouwing(en) waarom op deze locatie waarschijnlijk autochtone bomen en struiken

	voorkomen. Standaard opties uit een keuzelijst. B.v. Kaart 1850, oud hakhout.
Boomlaag	Soorten die voorkomen in de boomlaag, gevolgd door autochtoniteitsscore en Tansley abundantie (zie beschrijving). De soorten zijn alfabetisch gesorteerd. Voor de visuele scheiding zijn de soorten die de aanduiding hebben gekregen (mogelijk) autochtoon te zijn eerst vermeld, gevolgd door 'newlines' en drie liggende streepjes, --- waarna de soorten met een aanduiding van een niet-autochtone score genoemd worden.
Struiklaag	Soorten die voorkomen in de struiklaag, gevolgd door autochtoniteitsscore en Tansley abundantie (zie beschrijving). De soorten zijn alfabetisch gesorteerd. Voor de visuele scheiding zijn de soorten die de aanduiding hebben gekregen (mogelijk) autochtoon te zijn eerst vermeld, gevolgd door 'newlines' en drie liggende streepjes, --- waarna de soorten met een aanduiding van een niet-autochtone score genoemd worden.
Wilde soorten	Een lijst van de soorten die voorkomen in de opname die een mogelijk autochtone score hebben (met scores a, a/b, b, b/c, c). Dit is een optelling van de boom- en struiklaag.
Oudbosindicatoren	Soorten oudbosindicatoren die voorkomen, lijst volgens Maes et al. (2021). Alfabetisch gesorteerd. Zeer zeldzame soorten zijn weggelaten, volgens de standaard lijst die door Floron en waarneming.nl gebruikt wordt.
<i>Tabblad 2</i>	<i>Onderstaande informatie is weergegeven in het tweede tabblad, om de kaart zo overzichtelijk mogelijk te houden.</i>
Beheer huidig en/of historisch	Het huidige beheer, of historisch beheer als er sporen zichtbaar zijn. B.v knotboom, hakhout.

Vegetatietype	Vegetatietype(n) in de opnamen. Dit is weergegeven om habitat-context te geven aan de opname.
Geomorfologie	Geomorfologie in klassen, volgens inventariseerder
Historische geografie	Historische geografie in klassen, volgens inventariseerder
Hydrologie	Hydrologie binnen de opname, in klassen, volgens inventariseerder
Floradistrict	Floradistrict van de opname, volgens Heukels' Flora
Oppervlakte	Automatisch berekend oppervlakte uit GIS kaartlaag
Boomlaag (Wetenschappelijke naam)	Zoals boomlaag, maar dan met wetenschappelijke namen van de soorten
Struiklaag (Wetenschappelijke naam)	Zoals struiklaag, maar dan met wetenschappelijke namen van de soorten
Wilke soorten (Wetenschappelijke naam)	Zoals wilde soorten, maar dan met wetenschappelijke namen

Detailinformatie specifieke gegevens

Autochtoniteitsscores

Bij een inventarisatie wordt aan elke ~~observatie~~ waarneming van de bomen en struiken een autochtoniteitsscore toegekend. Hiermee wordt aangegeven hoe waarschijnlijk het is of deze populatie autochtoon is, of deze geplant is of dat deze spontaan verjongd is met onbekende herkomst en dat het dus niet te bepalen is of deze autochtoon is. Dit wordt bepaald basis van de kenmerken van de boom of struik (wilde variant, oude beheervormen) in combinatie met de kenmerken van de groeiplaats.

De volgende scores worden gegeven:

a = vrijwel zeker autochtoon

b = waarschijnlijk autochtoon

c = mogelijk autochtoon

arc = archeofyt (en boom of struik die zich hier vóór 1492 met hulp van de mens heeft gevestigd)

s = spontaan

p = aangeplant

apl = aanplant autochtoon

Abundantiescores

De abundantie van elke boom- en struiksoort wordt weergegeven in de Tansley schaal. Dit geeft een indicatie van het relatieve voorkomen van de soort binnen het vlak. De scores zijn als volgt verdeeld:

- 1= zeldzaam, één exemplaar
- 2= schaars of zeldzaam verspreid
- 3= hier en daar
- 4= lokaal frequent
- 5= frequent
- 6= lokaal veel voorkomend/abundant
- 7= zeer veel/abundant
- 8= lokaal dominant, plaatselijk overheersend
- 9= co-dominant/dominant

Soortnamen

De soortnamen volgen in principe de standaardlijst van soortnamen in Nederland. Voor een paar soorten wordt echter een andere dan de officiële Nederlandse naam gehanteerd, dit wordt weergegeven met een **asterisk ***. Dit gebeurt wanneer er geen goedgekeurde Nederlandse naam bestaat (*Crataegus x media*: basterdmeidoorn) en bij soorten waarvan het belang wordt benadrukt dat de wilde variant anders is dan de gecultiveerde variant (wilde appel, wilde hazelaar).

Puntenlaag “Wilde bomen en struiken”

Naast de vlakinventarisaties, zijn soms ook puntwaarnemingen van autochtone bomen en struiken ingegeven. Dit wordt over het algemeen gedaan bij zeldzame soorten en bij uitzonderlijke exemplaren, bijvoorbeeld zeer grote hakhoutstoven. Verder is bij een beperkt aantal projecten een volledige inventarisatie van alle individuen uitgevoerd, zoals voor de lindes in het Savelsbos (Limburg) en de meidoorns van de Maatlanden (Drenthe).

Toelichting over zekerheid data

Deze dataset is verzameld door een combinatie van veldwerk met analyse van oude kaarten. Er is een onderbouwde inschatting gemaakt van waar in Nederland autochtone bomen en struiken te vinden zijn, maar deze methode biedt niet altijd ~~geen~~ absolute zekerheid over welke populaties autochtoon zijn. Dit wordt ook gereflecteerd in het gebruik van de scores a/b/c voor het aanduiden van mogelijk autochtone bomen en struiken. Daarnaast is het mogelijk dat er meer autochtone bomen en struiken

voorkomen in Nederland dan wordt weergegeven in deze inventarisaties, maar van de meeste recenter geplante bossen is de herkomst niet te herleiden.

Wij zijn van mening dat ondanks deze onzekerheid de waarde van deze gegevens kan worden ingezien en dat met het publiceren van deze kaart meer inzicht wordt gegeven over het voorkomen van autochtone bomen en struiken.

Gebruik in eigen GIS-systemen

Voor het gebruik van de inventarisatiedata in een eigen GIS-systeem kan gebruik gemaakt worden van de WMS en WFS service van de RCE. Deze zijn te vinden op het Nationaal Georegister, zoek op “Landschappelijk Groen Erfgoed”.

In deze kaartlagen zijn binnen de velden met soorten de autochtone van de niet-autochtone populaties gescheiden door een afscheiding. Hierin is de HTML codering voor een ‘newline’ toegevoegd, <BR>. Om dit goed weer te geven in een eigen GIS-systeem, moet voor deze velden in het GIS-systeem worden aangegeven dat deze in HTML staan.

Literatuur

Kemenade, L. en B. Maes, 2025. Veldgids Wilde bomen en struiken. KNNV, Zeist.

Maes, B. 1993. *Genetische kwaliteit inheemse bomen en struiken. Deelproject: Randvoorwaarden en knelpunten bij behoud en toepassing van inheemse genenmateriaal*. Wageningen-Utrecht.

Maes, B. 2002. Bomen en struiken in Nederland. Inheems, autochtoon, exoot en archeofiet. In: *Gorteria* (28)-1. Leiden.

Maes, B. 2016. Atlas van het landschappelijk groen erfgoed van Nederland. Rapportage Onderzoek Nederlands Cultuurlandschap, nummer 2. Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2016.

Maes, B. (red.) 2022 (4^e druk). *Inheemse bomen en struiken in Nederland en Vlaanderen*. Boom, Amsterdam.

Maes, B. e.a., 2024 (2^e druk). *Atlas Wilde bomen en struiken*. Pictures Publishers, Woudrichem.

<https://www.cultureelerfgoed.nl/publicaties/publicaties/2016/01/01/atlas-van-het-landschappelijk-groen-erfgoed-van-nederland>

<https://www.ecologischadviesbureaumaes.nl/70.pdf>